

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/54/2019
Identifikačné číslo spisu:	1401899978
Dátum vydania rozhodnutia:	29.11.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:1401899978.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu A. O., bývajúceho v N., zastúpeného advokátom JUDr. Martinom Višňovským, so sídlom v Bratislave, Mudroňova č. 25, proti žalovanej I. O., bývajúcej v N., zastúpenej advokátom JUDr. Andrejom Garom, so sídlom v Bratislave, Štefánikova č. 14, o určenie neplatnosti závetu a vydedenia, vedenom na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 23 C 21/2001, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 3. októbra 2018 sp. zn. 6 Co 301/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalobca má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava IV (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom zo 7. novembra 2013 č. k. 23 C 21/2001-441 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal určenia neplatnosti závetu a vydedenia spísaných v jednej listine z 30. mája 2000 poručiťkou L. O., alternatívne určenia, že dôvody vydedenia nie sú dané. Súd prvej inštancie tak rozhodol, pretože v konaní bolo preukázané, že žalobca svoju matku - poručiťku fyzicky inzultoval, navyše v čase, keď už bola chorá, neprejavoval o ňu opravdivý záujem, jeho konanie svedčilo o nezájme zjednodušiť jej neľahkú situáciu s ohľadom na jej zdravotný stav. Vzhľadom na to súd prvej inštancie uzavrel, že poručiťka oprávnene uplatnila dôvody vydedenia uvedené v § 469a ods. 1 písm. a/, b/ Obč. zák. S poukazom na tieto závery súd prvej inštancie rozhodol tak, ako je vyššie uvedené a o trovách konania nerozhodol (§ 151 ods. 3 O.s.p.).

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie žalovanej rozsudkom z 3. októbra 2018 sp. zn. 6 Co 301/2016 rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že závet, ktorého súčasťou je listina o vydedení, spísaný dňa 30. mája 2000 vo forme notárskej zápisnice poručiťkou L. O., je v časti, ktorou poručiťka opomenula žalobcu v rozsahu jeho zákonného dedičského podielu, neplatný. Vo zvyšku napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Žiadnej zo strán nepriznal právo na náhradu trov konania. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že v konaní nebolo preukázané, že by poručiťka urobila predmetný právny úkon - závet a listinu o vydedení v duševnej poruche, ktorá by ju robila na tento právny úkon neschopnou, čo by spôsobilo absolútnu neplatnosť týchto právnych úkonov v zmysle § 38 ods. 2 Obč. zák. V tomto ohľade

odvolací súd poukázal na odôvodnenie napadnutého rozsudku, s ktorým sa odvolací súd stotožnil. Avšak vydedenie žalobcu poručiťkou nie je platným právnym úkonom a v dôsledku toho je neplatný aj závet, ale iba v časti, v ktorej je v rozpore s ustanovením § 479 prvá veta Obč. zák., teda v časti, ktorou sa žalobcovi ako plnoletému potomkovi nedostalo toľko, koľko predstavuje polovica jeho dedičského podielu zo zákona. Po poručiťke dedia v prvej dedičskej skupine v zmysle § 473 ods. 1 Obč. zák. jej potomkovia - žalobca a žalovaná a to každý rovnakým dielom, t. j. každý v 1/2. Žalobcovi ako neopomenuteľnému dedičovi sa musí dostať polovica jeho zákonného dedičského podielu, t. j. 1/4 z dedičstva. Závet poručiťky tomu odporuje a preto je podľa odvolacieho súdu v zmysle § 479 druhá veta Obč. zák. neplatný v časti, ktorou žalovaná dedila v rozsahu prevyšujúcom 3/4 dedičstva (na základe predmetného záveru totiž zdedila celé dedičstvo). Z týchto dôvodov odvolací súd rozhodol tak, ako je vyššie uvedené. O trovách prvoinštančného a odvolacieho konania odvolací súd rozhodol vzhľadom na čiastočný úspech a neúspech sporových strán podľa § 255 ods. 2 v spojení s § 396 ods. 1 CSP a žiadnej zo strán nepriznal právo na ich náhradu.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná (ďalej aj „dovolatelka“), ktorého prípustnosť vyvodzovala z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP. Odvolací súd podľa jej tvrdenia nesprávne vyhodnotil dôkazy predkladané v konaní. Žalovanej nie je zrejmé, akým spôsobom sa odvolací súd vyrovnal s nepomerom dôkazov svedčiacich v jej prospech. Odvolací súd zhodnotil dôkazy v rozpore so zásadou rovnosti strán a v rozpore so zásadou voľného hodnotenia dôkazov. Uvedené rozhodnutie odvolacieho súdu považovala za arbitrárne a z uvedených dôvodov ho žiadala zmeniť tak, že žaloba žalobcu bude v celom rozsahu zamietnutá.

4. Žalobca sa k podanému dovolaniu v súdom určenej lehote nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie nie je prípustné a preto ho podľa § 447 písm. c/ CSP odmietol.

6. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012, ktoré sú aktuálne aj za súčasnej procesnoprávnej úpravy).

7. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na príslušnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (por. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 357/2015, 4 Cdo 1176/2015, 5 Cdo 255/2014, 8 Cdo 400/2015). Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých sa môže táto výnimka uplatniť, nemožno v žiadnom prípade interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (por. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 319/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013, 3 Cdo 208/2014). Narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím) musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti - to platí o všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch. Ak by dovolací súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 172/03).

8. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému

rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú špecifikované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa v dovolaní uviesť, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a náležitým spôsobom označiť dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10. V danom prípade dovolateľka vyvodila prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, z ktorého vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1 CSP).

11. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

12. Dovolateľka vyvodzovala procesnú vadu konania uvedenú v § 420 písm. f/ CSP z toho, že odvolací súd nesprávne vyhodnotil dôkazy, čím došlo k nesprávnemu rozhodnutiu vo veci a k porušeniu jej práva na spravodlivý súdny proces.

13. S poukazom na uvedenú námietku týkajúcu sa nevykonania dokazovania, dovolací súd má za to, že v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu do 30. júna 2016 sa vyskytovali námietky dovolateľov týkajúce sa nedostatkov v procese obstarávania skutkových podkladov pre rozhodnutie, prípadne nesprávnosti hodnotenia výsledkov dokazovania. Najvyšší súd vo vzťahu k takýmto námietkam dospel k záveru, že dôvodom znemožňujúcim realizáciu procesných oprávnení účastníka konania (a zakladajúcim prípustnosť dovolania) nie je nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (porovnaj judikáty R 37/1993, R 42/1993, R 125/1999 a rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011, 2 Cdo 130/2011, 3 Cdo 268/2012, 3 Cdo 108/2016, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011, 7 Cdo 38/2012). Podľa právneho názoru odvolacieho súdu ani po novej právnej úprave civilného sporového konania, ktorá nadobudla účinnosť 1. júla 2016, nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu.

14. V súvislosti s namietanou arbitrárnosťou rozhodnutia odvolacieho súdu najvyšší súd akcentuje, že samotná skutočnosť, že dovolateľka sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

15. Dovolací súd považuje za potrebné poznamenať, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS

115/03). Súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

16. Na podklade vyššie uvedeného preto dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalovanej nie je podľa § 420 písm. f/ CSP prípustné a preto ho odmietol ako neprípustné podľa § 447 písm. c/ CSP.

17. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

18. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.